

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doidiaceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postela c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 or. Tacs'a timbrala e 30 or. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 95.

Brasiovu, 11 Dec. 29 Noembre 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Maiestatea S'a a binevoitu a decora pe dn. cons. gub. Iacobu Bologa cu ord. cor6nei de feru cl. III. „Tel. R.“

Situatiunea de facia sc6sa din desbaterile parlamentare.

8 Decemb. Desbateria speciala asupr'a proiectului de adresa la cuventulu de tron, ajunse a fi multu mai interesanta de catu a fostu cea generala. De o parte si de alt'a cele mai bune capacitati parlamentare isi mesura puterile loru. Acolo vedi talentele desvoltate, studiu profundu unitu cu petrunderea practica in natur'a cestiuniloru. Intr'aceea in siedinti'a din 1 Dec. pre candu galeriile era earasi pline indesuite, se audira doua cuventari care intrecura totu ce s'a disu dela 14 Nov. inc6ce in acelu parlamentu. Un'a din acelea cuventari fu a dlui Kaiserfeld deputatulu din Stiri'a (Steiermark), eara ceealta a dlui ministru Schmerling. Unu publicistu compar6 acelea doua cuventari cu doua petrii de m6ra, intre care ori-ce apuca, se sfarma si se preface in farina s6u pl6va. In catu pentru foile cele mai mari ministeriale, apoi ele marturisescu, cumca de si nu potu subscrie cele dise de Kaiserfeld, ei recunoscu inse nu numai val6rea oratoria, ci ceea ce este multu mai pre susu, ele recunosc, cumca Kaiserfeld, c6 membru dechiaratu alu asia numitei opusetiuni dualistice, a sciutu a se tien6 atatu de bine intre terminii buneii cuviintie, tonulu seriosu si insufiatoru de respeptu, logica matora 'si de parte strabatenta, convictiune subiectiva profunda, totu atatea calitati ale unui oratoru si barbatu de parlamentu, care 'i castiga adeverata stima dela contrari, multiamita si recunoscintia dela amici. Acum ministeriulu inca av6 ocaziune se afle dela Kaiserfeld, c6 ce voiescu dualistii. Ce e dreptu, dnii Mende si Dr. Berger (advocatu in Vien'a) inca se pusesera totu pe terenulu pe care se afla Kaiserfeld, numai ei n'au aruncatu preste cestiunea unгур6sca acea lumina binefacat6re, pe care o arunc6 Kaiserfeld, demustrandu si sasiloru din Ardealu, ca totu mai esista o cestiune unгур6sca; apoi singuru Kaiserfeld av6 barbatu'a de a o spune pe facia: „S6u Austri'a constitutionala, s6u necidecum“; de aceea candu fini elu, mai multi deputati esindu dela locurile loru, ilu strinsera de mana.

Ce voiescu inse ddni Giskra, Schindler, tocma si contela Kinsky cu cestiunea unгур6sca? Au nu sunt dumniatoru membrii acelei partite, carii pana acum nu numai deneg6 tieriloru tienat6re de cor6n'a unгур6sca ori-ce concessiuni mai departe, ci se scarbia din adenculu sufletului inca si de distinctiunea ce face patent'a imp. din 26 Febr. intre „engerer und weiterer Reichsrath,“ prin urmare pretindea c6 se fia unu singuru parlamentu pentru imperiulu intregu, asia precum este in Angli'a dupa desfiintierea parlamentului Scotiei si earasi alu Irlandiei si intruparea loru cu celu din Londonu. Apoi cu unu singuru parlamentu cum s'ar' mai pot6 c6 se mai inc6pa si dietele Ungariei, Transilvaniei, Croatiei, candu cele ar' absorbi cea mai

mare parte inca si din atributiunile cale le-au mai ramasu? Apoi 6re nu scimu noi cu totii, cumca partit'a de care se tienu acesti trei domni, face majoritatea precumpanit6re in cas'a deputatiloru? Sunt adica si in centrulu casei destui, carii d6ca e vorb'a de autonomi'a tieriloru, totudeauna vot6sa in contr'a ei. De aceea dn. Schmerling le si plesni cu totu dreptulu in facia casulu din anulu trecutu, candu dn. Ryger indemnatu si de unii sasi, facundu motiunea (Antrag), c6 ramur'a justitiei inca se se traga dela diete la senatu, pe aceea in locu de 20 o subscrisera 81 inisi. Cu t6te acestea acea partita, carea in iearn'a anului trecutu tocma si cu ocaziunea desbaterii bugetului cancelariei unгур6sca sugrumase ori-ce atingere in principiu a cestiunii unгур6sca, acum dintr'odata pretinde cu sgomotu deschiderea pe data a dietei unгур6sca, apoi fia rezultatulu ei ori-care va fi, totu atata. Se presupunemu inse aceea ce este f6rte apr6pe de adeveru, ca diet'a Ungariei in a. 1865 va reman6 c6 si in 1861 mortisiu pre longa diplom'a din 20 Oct., adica pre longa dualismu, cum si pre longa legile sale din 1848 si isi va cere mereu ministeriu separatu, cum si unirea Transilvaniei si desfiintierea dietei transilvane cu t6te atributiunile ei. Ce voru dice atunci centralistii (Gross6sterreich und Grossdeutsche) din senatulu imperialu? Trece-voru ei cu traista si sacu in castrele dualistiloru? Sc6te-voru afara pe cei 26 ardeleni cu carii si altumintrea sunt ne'ndestulati si le voru da ordinu de „marsch“ la Pest'a? Nu cumva centralistii au inceputu a se teme, ca d6ca 'si ar' mai ocupa locurile in parlamentu inca si cei 85 unгурi, 20 italieni, 9 croati, cum si restulu de 11 boemi, 2 moravi si p6te vreo 10 galitiani (din 38 cati trebue se fia), acestia toti la cestiuni vitale ar' face majoritate si p6te ar' sparge tocma si prin partit'a loru? D6ca cumva este casulu acesta, adica d6ca centralistii voiescu a scapa de pericolulu maiorisarii prin cei de alte natiuni, atunci d6, se ajute pe Ungari'a, pentru-c6 nu numai se i se deschida diet'a celu multu pana in viit6rea primav6ra, ci apoi se si agitese cu totuadinsulu, c6 alegerile deputatiloru se 6sa pre catu se p6te totu numai din partit'a dualistiloru, s6u adica din aceea, carii sub sceptulu casei domnit6re Habsburg-Lotharingice cunosc, numai doua individualitati istorico-politice precum le numia ei pe la 1860/1 atatu de siodu, adica un'a Austri'a si alt'a Ungari'a, si adica Austri'a dela Veneti'a pana la Bodenbach si la Suceav'a, eara Ungari'a dela Lait'a si March pana in muntii de unde scaturesce Murasiulu si Oltulu; apoi o dieta unгур6sca compusa cam asia va ingriji de siguru, pentru-c6 si Ungari'a si centralistii austriaci se scape de atatea diete si dietele provinciale mai mari si meruntiele c6 de unu ballastu s6u savura netrebnicu, precum le numescu dumnealoru si se d6 autonomiei tierutiiloru lovitur'a din urma, se invetia totuodata mores pe unii c6 aceia, carii dela 1860 inc6ce schimbara de atatea ori fraculu cu magiaru'a si pe acesta cu ceea.

Eaca acesta este succulu si simburele pe care l'amu scosu noi din citirea desbateriloru cate decusera in senatulu imperialu asupr'a cestiunii unгур6sca, precum si consecintiele pre care ne vedemu constrinsi a le

trage din portarea centralistilor, eara pe dn. ministru Schmerling inca 'lu intieleseramu totu cam asia, ca elu vede mai departe de catu dumnealoru, de aceea cauta se mai remana pe unu timpu óre-care in rol'a lui Fabius Cunctator. Decumva ne aflamu cu parerea nóstra in ratacire, credemu ca se voru gasi altii carii ne voru corege in spiritulu blandetieloru.

Dela cestiunea ungrésca cas'a trecú la cestiunile din afara si anume la fatal'a aliantia cu Prusi'a; ci din acestea se va impartasi earasi dupa impregiurari esenti'a.

Pre candu ne faceamu reflesiunile de mai susu, post'a ne surprinse cu alte desbateri atatu de furtunóse, in catu unele foi periodice mai fricóse au si inceputu a 'si descoperi temerea loru, ca déca va merge totu asia, s'ar' póte pré usioru cá se se intemple un'a din dóua, adica cá séu ministeriulu de acum se 'si dè dimisiunea, séu cá regimulu se sparga parlamentulu de acum si apelandu la alegeri noua se conchiame altu senatu. Ocasione la nouele desbateri viforóse dete oaus'a Galitiei, séu adica prochiamaarea in érn'a trecuta a legii martiale si supunerea toturoru locuitoriloru la tribunalele ostariesci. Acea mesura estraordinaria si aspra fù combatuta nu numai de catra oratorii stangei, nu numai de Grocholsky conducatorulu poloniloru, ci si de unele capacitati eminente din partit'a ministeriala, intre care venerabilulu br. Pratobevera fostu ministru alu justitiei si amicu alu ministrulu de statu ocupa unu locu mai de frunte. Ministrii se apara barbatesce, ci in cele din urma cuventarile lui Grocholski si a lui Pratobevera produsera o impresiune atatu de profunda, in catu la votu ministeriulu remase in minoritate batatóre la ochi, pentru-ca langa elu votara astadata numai o sama de amplotiati din centrulu casei, cum si preoti, apoi rutenii galitieni si romanii din Ardealu.

Noi pe aici nu potemu crede neci decumu, cá temerea diurnaleloru despre elatinarea ministeriulu séu desfacerea senatulu se aiba vreunu temeiu, pentru-ca regimulu la noi dupa constitutiune e mai puternicu si scia trage chiaru si folosu din asemeni opusetiuni, pentru ca opiniunea Europei despre francheti'a voibirii deputatiloru in parlamentulu austriacu nu se póte fora pretiu agonisi. Tooma ne sosescu si desbaterile din 5 Dec. din care prenumciamu numai atat'a, ca descriinduse cu coloru negre starea finantiala a statulu de catra unii deputati, ministrii si anumitu ministrulu de resbelu cav. de Frank a promis, ca va descoperi cu tóta francheti'a comitetulu pentru bugetu lips'a starei de acum de pace spre a susutiené armat'a gat'a de bataia, — si incheie, ca ar' fi de doritu, cá partile slabe se nu se anine de limb'a clopotulu, ca armat'a patriotica va resplati cu interese jertfele finantiale, candu va intra momentulu pericolulu, candu va urma vre unu atacu, — ce póte nu e asia departe — in contr'a integritatii Austriei. —

In 6 apoi se primi tóta adres'a in a treia citire si s'a decisu a se tramite pe calea scrisoriloru.

In siedinti'a din 7 ministru de finantia Plener propune casei deputatiloru una lege noua pentru marcarea argintariei (Puncirungsgesetz); apoi unu proiectu de lege pentru scótearea aruncaturiloru de contributiune de pana acum si pe diumetate anulu 1865.

Kalchberg intemeiasa propunerea despre calea de feru transilvana, care se si concrede unui comitetu constatoriu din 12 membrii: Groisz, Loninger, Vrints, Skene, Stefens, Gross, Herbst, Popasu, Schindler, Rechbauer, Obert si Riese-Stalburg. Ardelenii toti trei sunt amici liniei catra Brasiovu. —

„Lloyd“ si „Vaterland“ adusera si nesce consemnatiuni pentru unu nou ministeriu, una liberala si alta feudala si „Vaterland“ crede, ca chiamarea contelui Mensdorff la ministeriulu de esterne presupune stramutarea acést'a in ministeriu in favórea feudaliloru ad. a aristocratiei.

Diet'a Transilvaniei. Siedinti'a din 11 Octombro. Gav. Manu (Contin.). Am disu mai incolo „in mediuloculu acestoru impregiurari nefavoritóre Transilvaniei s'a grabitu — prin reprezentantii poporulu inca in anulu trecut — in interesulu unitatei monarchiei de a inarticulá diplom'a din 20 Octobro 1860 etc.“

Se ne aducemu bine aminte dloru, pe atunci, candu erá vorb'a de inarticularea diplomei si a patentei, candu erá vorb'a de tramitarea deputatiloru in senatulu imperialu, ce aparatori buni au gasitu in sal'a dietei acesteia chiaru si Weberii (pandiaru) din Schässburg. Au vorbitu si altii pré st. dni pentru contributiunea personale preste totu, si eu credu, ca neci

unulu intre noi este si nu au remasu nepetrunsu de acea convincere, cumca in urm'a inarticularei diplomei si a patentei si in urm'a tramiterei deputatiloru la senatulu imperialu se va sterge séu se va modificá contributiunca personale, asia, catu locuitorii tieri acestei'a se nu fia per exceptionem pedepsiti si asupriti cu o contributiune mai mare ce nu o potu suportá in asemenare cu locuitorii celorualalte tieri ale monarchiei. Eu insumi am fostu de acea convincere atunci, pentru-ca celea mai multe acte ce le am acum scóse pre cale oficiósa, mi le-am fostu castigatu inca in anulu trecut, si déca cugetámu eu, ca nu se voru face óresi-cari usiorari poporulu prin stergerea séu modificarea contributiunei personale, inca atunci faceamu propunerea acést'a. Acum inse e neaperatu de lipsa se facemu acést'a motiune, pentru cá deputatii ce i tramitemu la senatulu imperialu se aiba ocaziune si unu materialu de respectatu vis-à-vis cu dorintiele tieri, care materialu se 'lu propuna si se 'lu apere acolo.

Trecundu eu la petitu am disu, se se faca o representatiune catra Mai. S'a. Eu nu am potutu specificá, ca cum se se faca representatiunea acést'a, ci am disu: „Cá Mai. S'a se fia prin o préumilita representatiune rogata, ca se bine voiésca pré gratiosu a demandá ministrulu de finantia, cá acést'a se astérna de tempuriu pentru oca mai deaprópe sesiune a senatulu imperialu unu proiectu de lege specialu pentru reformarea sistemei de contributiune, respect. stergerea contributiunei personale si micsiorarea contributiei directe preste totu in Transilvani'a pre anulu viitoriu; ca acést'a se se iè la desbateri inainte de reformarea sistemei generale de contributiune a monarchiei intregi.

Am disu cá acésta propunere séu proiectu se se iè inainte de reformarea sistemei generale de contributiune a monarchiei intregi la desbateri pentru aceea, pentru-ca de si din partea Ecs. Sale dlui ministru de finantie, cá conducatoriu ministeriulu din 1860 am avutu óresi-care asigurare, cum-ca in privinti'a contributiunei personale a Transilvaniei se va face pasulu cuviintiosu, cá se se iè mai inainte de reformarea contributiunei a monarchiei intregi la desbateri, unde a disu: „dass die besonderen Uebelstände in Siebenbürgen das Finanzministerium bestimmt haben die Regelung dieser Steuer-Verhältnisse nicht aufzuschieben bis die allgemeine Steuerreform eintritt, sondern schon früher die Personalerwerbsteuer in Verhandlung zu nehmen“ — totusi de atunci au trecut 4 ani si nu ni s'au facutu mai neci o usiurare. Credu dara, ca de-si apretiuimu tóta bunatatea inaltulu regimu facia cu locuitorii Transilvaniei, se nu ne mai radiamamu in astufeliu de apromisiuni si asteptari, ci noi se ne implinimu detorinti'a de reprezentantii ai poporulu si se comprobamu aceea, ca noi nu mai suntemu in stare a mai suportá greutatea cea mare a contributiunei personale, si se rogamu pre Mai. S'a, cá se se indure a face dispusetiunile cuviintióse, cá pertractarea asupr'a reformarei sistemei de contributiune resp. stergerei contrib. personale se se iè in senatulu imperialu la pertractare inainte de a se luá proiectulu ce ar' atenge reformarea contributiunei a monarchiei intregi; de óre-oe me temu, cá nu cumva se mai tréca earasi vr'unu anu séu doi si noi se stamu totu asia. Si credetimi dloru, ca déca vomu aduce noi aici ori si ce lege, neci unu resultatu alu legiloru facute de noi nu va avé acea impresiune binefacatória pentru poporu in Transilvani'a, cá déca vomu poté mediuloci, cá starea contributionale cea asupritoria se se usiurése si déca vomu mediuloci, cá se fimu si noi tractati in afacerile comune egalu cu locuitorii celorualalte provincii austriace; de óre-ce credu, cumca neci o tíera din monarchi'a austriaca nu ne-au intre-cutu cu loialitatea facia cu tronulu si cu zelulu pentru unitatea monarchiei. (Bravo!)

Déca noi ne-am implinitu datori'a facia cu monarchi'a, cá catra o mama, credu ca avemu si noi totu dreptulu de a pretende dela monarchia, cá se fimu si noi tractati asemenea cu ceialalti fii ai ei.

Mai am numai atatu a aduce inainte, cumca am facutu in urma propunerea, ca pre temeulu §-lui 53 reg. de trebi lit. a) se se dechiare proiectulu acést'a de urgentu si ca prin urmare comitetulu finantiale, ce ar' fi a se insarciná cu prelucrarea unu proiectu de representatiune se-i se puna unu terminu de 8 dile pentru substernerea reportulu; — sum inse ingrigiatu, cá nu cumva in o diminétia se ne pomenimu cu unu telegramu, ca diet'a e disolvata séu amanata si atunci acelea 8 dile se fia pré lungi; pentru aceea socotindu-ca comitetulu neci nu va avé de lipsa 8 dile spre compunerea unei pré umilite representatiuni, ci i voru ajunge si 4 dile, — 'mí iéu indresnéla a 'mi modificá propunerea acést'a intr'acolo,

cá in locu de 8 dile se se dioa 4 dile, si asia recomendu propunerea acést'a inaltei case spre primire. (Bravo!)

Presied. intréba, cine mai vré se vorbésca?

Gull intre altele desfasura, ca in 4 dile e preste pontia a se lucra unu obiectu atatu de colosalu si cere 8, si proiectulu se da comitetului financialu spre a-si da referad'a in 8 dile.

Obert, cá deputatu alu scatinului Mediasului, propune cá se se prelucre de comisiuni denuminde patru proiecte de lege, a) pentru intemeierea de scóle inferióre de agricultura, b) scóle de industria, c) pentru facerea de drumuri nóua spre usurarea comunicatiunii, d) pentru infiintiarea de espusatiuni periodice de produse agricole si industriarie din patria.

Obert intr'unu cuventu lungu si aplaudatu isi sprigionese propunerea si diet'a primesce propunerea lui Rannicher, cá se se dè indereptu lui Obert, cá se asterna dietei proiectulu intregu si acela se va da la comitetu pentru ecsaminare, apromitenduisse adiutoriu la castigarea dateloru trebuintiöse.

(Va urmá.)

UNGARIA. Resultatulu desbateriloru din 2 Decembre in Vien'a starni o vioitiune plena de mandria in tóte cercurile, cu tóte acestea nu pre credu, ca se voru si intempla asia de curundu cele vorbite, ci mai multu se bucura vediundu, ca anim'a fratiloru de dincolo de Lait'a bate cu atata caldura pentru Ungari'a. Le ar' fi placutu, dicu ei, candu Kaiserfeld facea propunerea, ca octoirea lelei electorale pentru diet'a Ungariei e o vatamare a constitutiunii si senatulu se fi mai adausu si pasulu: Cumca regimulu se incetese dela octoiritile, care se afla in peto, se intielege, ca organizatiunea justitiei si administratiunei, care se afla la cancelaria gata.

Diurnalele clusiane cam totu asia se exprima ièau inse pre Schuler-Libloi in petióre séu cum dicu bucurescenii peste petioru, fiindu-ca elu, cá profesorulu la academi'a de drepturi in Sabiu a cutesatu a dice in senatu, ca cestiune ungarica neci ca mai eosista. Ei sunt cu totii tari in credintia, ca turburanduse pacea in Itali'a voru deveni la implinirea dorintieloru sale. —

Librariulu Sebes, care se aflá incurcatu in procesulu Almásy, cu revolut. emigranti, si inchisu in Ludoviceum pe 15 ani vrú se fuga si se inceró a sari peste ziduri, inse o patrola militara trase cu pusc'a in elu de remase indata mortu. Se crede ca Almásy inca e condamnatu la cetatiuia pe 16 ani. —

CROATIA. Agram. (Porniri pentru dieta). In 1 Dec. deschise aici comitele supremu Kukuljevic congregatiunea generala a comitatului. In cuventarea de deschidere acentuà comitele, ca in lun'a lui Ianuariu a c. de aceea s'a desfacutu congregatiunea generala, pentru-ca atunci cea mai frumósa prerogativa a parentiloru ad. libertatea adunariloru reprezentative si administrati'a publica cadiuse in mare periculu. Legile provisorii de acum trebuie se se observese strinsu si inca pana candu se voru face alte nóue pe cale constitutională si provóca la ordine si la observarea legiloru, cu tóta liniscea. Decretulu dela cancelari'a aulica pentru recrutare 'lu primi congregatiunea numai pe lenga rezervare: fara prejudeciulu drepturiloru constitutionale, votandu totudeunadata o reprezentatiune la Maiestate, cá se conchiame diet'a constitutională catu mai curundu si inca pe temeulu ordinei de alegere, dupa care s'a conchiamat si diet'a din 1848 si 1861. Decretulu cancelariei curtii privitoriu la ecsercérea competintiei disciplinare peste oficialii municipali se tractà cá proiectele pe la diete, ca-ce s'a alesu unu comitetu, cá se prelucre unu proiectu nou, care se se potrivésca cu legile constitutionale dedate cu de diosu in susu si se consune cu cerintiele de facia si din diosu in susu se se tramita spre intarire. Óre catu s'au pocaitu croatii? — Intr'aceea pregatiri de dieta se facu si inca cu unu incidentu fórté siodu „Zukunft“ scrie, ca arhiepisc. Croatiei n'ar' fi multumitu cu scaunu acoperitu cu materia verde, ci cu catifea, barsionu siarlachinu; ér' dicunduisse, ca neci in Vien'a nu se reserva neci pentru cardinali asia oeva, ar' fi respunsu: Vienesi se precepu si mai pucinu la dandeste. —

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a. Una ordine catra armata emite pe toti soldatii, oari au servitu 6 ani, sositi dela Holstainu pe acasa precum si pe cei ce si voru cere facultate, pe catuva tempu; ei si incepura a se departá cu sutele. Dela regimentulu de infant. „princ. Holstainu,“ vr'o 900, din regim. „de Belgiu“ peste 800 si din batalionulu de venatori 300 fetiori. —

„Die Debatte“, nouu diurnalu in Vien'a fundatu de elit'a

magiara si aperatoriu alu drepturiloru constitutionale ale Ungariei, intempinà pe ca'sa deputatoru cu unu articulu „Ein Eljen! den Reichsrathsabgeordneten“, in care aplauda senatulu mai vertosu pe Dr. Kaiserfeld, care a „ruptu ghiatia la libertate si dreptate“ si nui remane alta de catu dorinti'a, cá se se implinésca cele ecsprese si votate in senatulu imperialu in privinti'a Ungariei. —

Congresulu serbescu se va aduna catu de curundu. —

Cronica esterna.

„Independint'a Belgica“ din 21 Noembre, se exprima in privinti'a Principatelor, dupa-ce arata mai antaiu ca comisiunea insarcinata spre verificarea titluriloru calugariloru greci are se fia disolvata mai 'nainte chiar' da se constitui, asia: „Principele Cuza remane si va remané in posesiunea acelor averi, cari in man'a unui guvernulu inteleginte, voru puté deveni unu puternicu elementu de propasire nationale. Indrasnetiele si numerósele, reforme ale administratiunii lui atatu de liberali au facutu se devina acestu principe, fórté popularu in provinciile Dunarene si nu 'i de crediutu cá puterile se intrebuintiedie sfortia spre alu paralisá in oeca ce a intreprinsu elu.“

„Constitutiunea“.

In FRANCUFURTU propuse Austri'a dimpreuna cu Prusia, cá se se decida finirea esecutiunei trupeloru federative in Holstainu si se li se dè ordine a esi de acolo. Diet'a federativa cu majoritate de 9 voturi in contr'a la 6 primi acést'a propusatiune si comisarii civili austro-prusieni voru portá administratiunea in Schleswig-Holstainu, ér' trupele federative voru esi. —

In ITALIA se continua discusiunea in senatu si Lamarora provocatu respunde, ca nu póte dá declaratiuni despre esistinti'a de nóue documente in privinti'a conventiunei. Publicarea legiloru uniforme in tóta Itali'a se face spre marea bucuria a italianiloru.

Napoleon inca nu se întórse din Compiene si corpulu legislativu se va deschide numai cam catra Fauru. —

RUSIA. Petruburg 29 Nov. Una scrisóre pré interesanta publica diurnalulu asia numitu ministerialu „Botschafter“ in fruntea fóiei, si cuprinsulu ei vedesce, ca e din cercuri inalte bene informate. Ea bucina, ca Rusi'a a aretatu Germaniei una dovada mare de dreptate si neinteresare in óert'a germano-danesea pentru care Germani'a i se póte complementá. Imperatulu ad. si-a predatu drepturile sale la partile din Schleswig-Holstain marelui duce de Oldenburg, numai cu scopu de a face cestiunea Schleswig Holstaina curatu germana, care e a se pone in ordine numai de statele germane en familie. De a-ci incolo dar' numai diet'a federatiunei are de a hotari aici, si neci o putere straina nu se mai póte amestecá. Rusi'a a doveditu prin acestu sacrificiu (inca la Kissingen candu facu actulu cesiunei) catu de mare pretiu pune ea pe amicii'a Germaniei. Rudeni'a familiei mai cu tóte curtile protestantice ale Germaniei facu multu cá politic'a nóstra cea naturala se fia: a inaintá interesele germane. Impartasirea nóstra deci la caus'a acést'a e numai pe sootél'a Germaniei cá a unui intregu. Numai amicii'a acesteia o cautamu noi. Unirea germaniloru intre sene diace in interesulu nostru, si spre scopulu acest'a federatiunea germana cautata se se reformese prin sene inasi; inse reform'a se 'si iè iniciativ'a dela federatiune si se se faca de susu in diosu cá si la noi.

Nu potu avé germanii atat'a incredere in suveranii sei, pe cata avem noi in Alecsandru alu II.? Noi facemu pasi gigantici inainte. E unu ce curiosu numerulu II. longa numele mariloru domnitori reformatori: Fridericu alu II-lea, Iosifu alu II-lea, Alecsandru alu II-lea.“ (Ad. cor. vré se dica: Toti trei in principiulu de a reforma de susu in diosu sunt pré resoluti aliatii. —)

Déca vomu combiná fapt'a acést'a a Rusiei si bucinarea ei in tóta Germani'a cu scopulu testamentulu lui Petru celu mare, apoi negresitu, ca Rusi'a pune mare pretiu si amblatare dupa amicii'a Germaniei, pentru-cá cu ajutoriulu ei mai antaiu se umilésca elementulu latinu, ca apoi pe celu germanu mai lesne lu póte cutropi, cum lasà Petru celu mare in testamentu. In fine mai adauge corespondintele, ca Rusi'a nu se multiamesce cu secularisarea monastiriloru catolice vr'o 155 din Poloni'a, ci ea va merge cu unu pasu si mai departe spre emanciparea de Rom'a. „Beseric'a catolica in Poloni'a, dice, se póte conduce prin sinodu intoema asia de bine cá si cea rusésca.“ — Óre in punctulu acesta inca se va uni Austri'a cá Maiestate apostolica? Nu pre credemu.

In Rusi'a s'au aflatu pana acum 155 de monastiri cu 1635 de calugari cat. si 42 monastiri de calugaritie cu 549 de persoane intre cari 21 de congregatiuni ale sororiloru misericordiane si dintre acestia 674 calugari fura condamnati cá revolutionari. Redicarea acestoru monastiri se facu dupa manier'a rusésca, pentru-ca pe la mediulu noptii navali cate unu colonelu cu trupe prin monastiri, aduna parentii si le oeti ordinea dela locotenentia si ei sili cá iute si de graba se fia gata, cá la 5 óre se se pona in vagóne, se se strapórté pe drumulu de feru in tíera straina, ceea ce se si facu, primindu fiacare cate 150 de ruble de drumu.

ROMANIA. **Telegramu.** Bucuresci 7 Decemb. Sositu la 8 óre. Via Timisia.

„Alegerile deputatiloru in districte esu preste totu in maioritati imposante pentru candidatii gubernului. Celu mai mare numeru de voturi castigate pentru capii vechei opusitiuni este Nr. doispredece. C. Negri (agentulu Principateloru unite la Constantinopole) fu alesu in mai multe colegiuri. A-legerile deputatiloru dela orasie sa incheie astadi.“

Disput'a pentru seminariulu catolicu din Iasi o incepe diurn. „Dimbovit'i'a“ cu una critica in Nr. din 8/20 Nov. a. c. care resumata este urmatória:

1) Ca regulamentul ministrului cultelor ar' fi trebuitu se tréca prin consiliulu de statu, unde barbati competinti ar' fi pututu evita ministrului nisce erori purcese negresitu din necunoscint'i'a lucruriloru privitórie la cultulu catolicu, si pentru acésta lipsa de procedura autorele revistei esprime parere a de reu.

2) Ca o scóla eclesiastica menita a da preoti catolici nu se póte pune sub inspectiunea revisoriloru mireni si de ritulu besericeii orientale.

3) Ca nu intielege autorele, cum dn. ministru ié a-ci o rola besericsca si se face papa, candu la besericele romane de ritulu orientale ministrulu nu numesce pe preoti si candu in Franci'a, Itali'a, Austri'a etc. toti demnitarii mari ai besericeii se numescu de pap'a si cei mici, chiar' in Franci'a de clerulu inaltu, fara cá gubernulu se se amesteece intru aceste numiri.

4) Ca ide'a emisa in Franci'a in anii 1846 si 1848 de abatele Chatel, a scóte din beserice limb'a latina si a se pune in locu limb'a franceza, si care idea fu respinsa cu urgia, beserica catolica nu va consimti a deveni unu faptu in Romani'a; si ca ministrulu actuale alu cultelor s'ar' cuveni se revina asupr'a regulamentulu seu scl.

La acést'a critica raspunde atatu I. A. Waillant, in „Reform'a“ Nr. 60, renumitul auctoru impamentenitu, care afla fórté bunu regulamentul impusu seminariulu din Iasi de catra ministrulu cultelor in privint'i'a limbei si a dependintiei de statu, ér' „Bucinulu“, impartasindu unu respunsu alu dlui N. Servano, observesa in revista despre acést'a critica urmatórele:

A-ci este casulu a puté dice cine-va, ca diurn. „Dimbovit'i'a“ este mai catolicu de catu insusi Pap'a. Dn. Cretulescu a prevediutu invetiarea obiectelor in romanesce, nu numai din punctulu de vedere nationale, déra pentru-ca acésta s'a cerutu de inse-si episcopii catolica din Iasi, prin proiectulu de regulamentu cu a presintatu ministeriulu, in cestiune. Si nu puté face altu-feliu episcopii catolica din Iasi, dupa ce inca dela 1774 (21 Martiu) este o lege de inse-si sacra congregatiune din Rom'a, care lege, — s'ar' puté mira redactiunea „Dimbovitiei“, — stipulésa ca, se fia dati peste otarele acestei tíere acei preoti catolici, cari s'ar' dovedi, ca nu sciu limb'a romanésca, dupa siése lune de la a loru intrare in tíera.

Éta tecstulu acestei legi: „S. Congregat. 21 Mart. 1774 facto verbo cum SS. mo D-no Clemente XIV decrevit ut quilibet missionarius post sex menses ab adventu in missionem subeat linguae examen, et si imperitus repertus, neque spes sit, expellatur“.

A doua obiectiune este si mai simpla de deslegatu.

Domnii nostri inca din secululu XIV aveau si disputau, cu arm'a in mana dreptulu de a numi in tíera, nu numai pe preotii catolici, déra chiar' si pe episcopii loru. Asia, cá se nu citamu de catu unu exemplu, sub Vasile Lupu a fostu mare cérta intre Moldov'a si Poloni'a pentru dreptulu numirii episcopulu catolicu. Memorialele reunirii catolice din Iasi scriu la anii 1650:

„In questo tempo vi furono discordia in missione: il Re di Polonia ed il Principe di Moldavia si questionavano il diritto di nominare il vescovo di Bacov“.

Déra inca si cu multu mai 'nainte de Lupu, aflamu episcopi numiti de catra domnii romani. La 1607, de exemplu, fu, dicu memoriale reunirii catolice. „Girolamo Arsenghi Minor. conv. Nominato dal Principe di Moldavia Constantin I-a Mogila, eletto il 17 Settembre“.

Credemu ca este destulu de ocam-data spre a dovedi diurn. „Dimbovit'i'a“, ca neci-odata catolicii n'au fostu, in Romani'a atatu de catolici cá acestu diurnalu, si ca dn. ministru Cretulescu a unitu politic'a viitória cu drepturile antice ale tíerei.

Amu fi intielesu pré bine se nu aprobe aceste dispositiuni congregatiunea dela Rom'a, séu, mai bine, preotii magiarisatori de astadi de prin satele romane; déra marturisimu, ca, ori catu ne amu deprinsu cu curiositatile politice ale diurnalulu „Dimbovit'i'a“, aceste escapade ale ei au coversitu tóta iperbol'a nonsensulu si a nepriceperii. Déca redactiunea „Dimbovitiei“ ar' cunoáce mai bine cestiunea, déca ar' fi avutu o-casiune se afe abusurile ne mai audite ce se comitu prin satele catolice din Romani'a, si mai cu séma prin cele de peste Milcovu, chiar' déca toleranti'a s'a in materia de religia merge pana a sacrificia acestui principiu de toleranti'a si interesulu nationale, — viitoriulu romanismulu, — ar' fi fostu mai consecinte se laude regulamentul dlui Cretulescu, in locu se 'lu desapróbe.

Macaru pe viitoriu si pentru luminarea s'a propria, binevoiesca redactiunea „Dimbovitiei“ a se adresa la veri-o persóna de peste Milcovu, care se o póta informa despre abusurile ce se comitu de catra preotii catolici magiari prin satele romane. D. Cuparencu, de exemplu, dela Iasi, ei póte da bune lamuriri in cestiune.

Amu fi intielesu o singura intrebare, déca ar' fi facut'o diurnalu „Dimbovit'i'a“. Amu fi intielesu déca „Dimbovit'i'a“ ar' fi diau asia: pentru-ca s'au luatú din manele clerulu ortodocsu averile besericeii ortodocse, guvernulu este datoru se faca seminarie ortodocse, se se ocupe de imbunetatirea clerulu ortodocsu, si se faca pentru beserica ortodocsa tóte cate n'a facutu clerulu ortodocsu pe timpulu candu avea elu in manele sale averile acestei beserice. Pentru-cá guvernulu se faca seminarie catolice, se ingrijésca de clerulu catolicu si de beserica catolica in Romani'a, luat'a óre pe séma statulu si averile care posedé beserica catolica in Romani'a?

Noi amu dori incetarea unoru asemeni discutiuni fara fructu si fara timp; si dicemu, ca déca dn. ministru actuale alu cultelor a trebuitu se faca din fondurile besericeii ortodocse unu seminariu catolicu, apoi bine a facutu de s'a intemeiatu pe traditiuni si pe dreptulu anticu alu tíerei, si a prescrisu ca tóte obiectele predate in acestu seminariu se fia in limb'a romana, si ca preotii catolici din Romani'a se fia numiti de catra ministrulu cultelor. — Cine platesce acela dispune. — „Buc.“

Nr. 135—1864.

3—3

EDICTU.

Ioane Szabó din Preotés'a comitatulu Crasnei de 8 ani parasindusi pre legiuit'a s'a muliere Mari'a Székely, prin acéste se provóca, cá intru unu anu dela datulu acestei publicari se sté facia inaintea acestui tribunale matrimoniale, ca-ci altucum si fara densulu se voru decide prescisele prin legi si canone.

Din siedint'i'a tribunalulu matrimoniale 15 Septembrie 1864 in Gherl'a tienuta.

Fratiloru cu creditele! E timpulu, cá se nu mai amanati refuirea! R.

Cursurile la bursa in 9. Decembre 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 58 cr. v.
Augsburg	—	—	116 „ 50 „
London	—	—	116 „ 70 „
Imprumutulu nationalu	—	—	79 „ 75 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	70 „ 85 „
Actiile banculu	—	—	778 „ — „
„ creditulu	—	—	173 „ 90 „

Obligatii desarcinarii pamentulu in 5. Decembre 1864:

Bani 71 — — Marfa 71 50